लोकप्रियसाहित्यग्रन्थमाला - 4

धर्मसूरिविरचितो

नरकासुरविजयव्यायोगः

सम्पादिका
शर्मिला बागची

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्
(मानितविश्वविद्यालयः)
नवदेहली

लोकप्रियसाहित्यग्रन्थमाला - 4

धर्मसूरिविरचितो

नरकासुरविजयव्यायोगः

Narakāsuravijayavyāyogaḥ
of
Dharmasūri

सम्पादिका

शर्मिला बागची

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्
(मानितविश्वविद्यालयः)
नवदेहली

Preface

Working in the Oriental Institute, The M.S. University of Baroda from last many years, gave me a golden opportunity to explore the world of Manuscripts. Here, I came across many published and unpublished works, lying in the form of Manuscripts. In the initial years of my work, I started transcribing the Manuscript of *Narakāsuravijayavyāyoga*- a Xerox-copy of the work obtained from *Bhārata Itihāsa Saṁśodhana Maṇḍala*, Pune, as a learning step to edit Manuscripts. Later on, I learnt that since the work was already published by Osmania University, my work carries no importance (I was ignorant of the relevance of NCC till then), so the work left mid-way. After a long time, I came across the printed book of Osmania University in our liberary and curiously compared my transcribed work with it. The BISM copy was ḍefinitely unexplored, unknown and a bit different from Osmanina's book. After researching, I found that the BISM copy was not noticed at all and thus never considered for the Ptd work. Moreover, the Ptd book had some ambiguity regarding sequence of dialogues, *śloka* Nos. which BISM copy could clearify. So I re-started the project, although quite late, because of the above mentioned reasons.

I am really deeply indebted to the Oriental Institute which houses so many Unpolished Gems (manuscripts) in its treasure. Obviously, the Director (Officiating)--Prof. M.L. Wadekar and the Ex-Dy. Director Dr. S.Y. Wakankar are the two encouraging guides who taught me to walk on this untreaded path (for me) of Manuscript-editing. I will always be grateful to them for opening this avenue to me.

विषयसूची

विषयः		पृष्ठसंख्या
पुरोवाक्		*iii*
Preface		*v*
Introduction		*vii*
Abbreviations		*xvi*
पात्राणि		*xviii*
मूलग्रन्थः [नरकासुरव्यायोगः]		१
अनुबन्धाः–		
I	संशोधितश्लोकानुक्रमणिका वृत्तसूचीसहिता	४३
II	(क) भारतीय–इतिहाससंशोधनमण्डलप्रतौ (BISM) मुद्रितप्रतौ च विद्यमानसंस्कृतशब्दानां प्राकृतरूपाणि	४७
	(ख) नरकासुरविजयव्यायोगस्य मुद्रितप्रतौ, भारतीय–इतिहास–संशोधनमण्डलस्य प्रतौ च प्रयुक्त–प्राकृतपाठानां	५०
III	सन्दर्भग्रन्थसूची	६५

पुतस्तादिदानीं[१]-

लक्ष्यन्ते व्योम्नि रक्षोबलमवतरतां कालमृत्योर्भटानां
कायच्छाया निकाया इव [२]खरसुषमा[३] [४]धूसरक्ष्मापरागाः।
संहारव्यात्तजिह्वा इव पवनवशाद्वैजयन्त्यश्चलन्त्यः
कुन्ता[५]स्त्राण्यच्छकुन्ता अपि नयनपथं यान्ति दंष्ट्रा इवैषाम्॥ ३८॥

[P अपि च]

सिन्दूरारुणिता मदाम्बुकणिकाः कर्णैः किरन्तो धरा
पुत्रौत्पातिकरक्तवर्षधिषणां कुर्वन्ति दन्तावलाः।
तन्वन्ति त्रिदशद्विषामपि च तत्कण्ठोपकण्ठस्थली
संस्थानां [६]मुकुटोपला दिवि दिवा तारावताराकृतिम्॥ ३९॥

कृष्णः - सूत, साधुदृष्टम्। प्रत्यासन्नः खल्वस्मदन्वेषणीयो [७]महासुरनाथः।

दारुकः - न केवलमसावेव। भवद्भुजदण्डचण्डिमानं द्रष्टुं नारदजयन्ताभ्यां परिष्कृतपार्श्वः शचीसनाथः सुरनाथोऽपि।

सत्यभामा - (ससम्भ्रममन्तरिक्षं निरीक्ष्य)

पुरन्तसिन्दूरविसेसआहिं उज्जन्त[८]पुण्येन्दुणिहाणणाहिं।
णच्चंतविज्जाहरकामिणीहिं [९]समं इदो चिट्ठइ देव्वराओ॥ ४०॥

(स्फुरत्सिन्दूरविशेषकाभिरुद्यत्पूर्णेन्दुनिभाननाभिः।
नृत्यद्विद्याधरकामिनीभिः सममितस्तिष्ठति देवराजः॥)

---

१. P adds —आयुष्मान्! अवलोक्यतां बलं भगवता त्वया
२. = गर्धाः
३. P. सुषुमा
४. P. कर्वुरा
५. P. ०स्त्रस्यच्छकुन्ता
६. P. मकुटोपला
७. P. असुरनाथः
८. P. पुण्णिंदुणि
९. P. समे इओ

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्
(मानितविश्वविद्यालयः)
56-57, इन्स्टीट्यूशनल एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली-110058